

Ideological Representations in Media: A Study of the Media Coverage of the Developments of JCPOA after America's Exit until Iran's Final Steps in Reducing Its Commitments

Received: 2022/01/31 Accepted: 2022/05/02

Ali Malmir¹

Hayat Ameri²

Mohammad Dabirmoghaddam³

Ferdows Aghagolzadeh⁴

The present research aims to explain the ideological biased representations of political developments in specific news media. This is a descriptive-analytic research, which analyzes the data with combination of quantitative and qualitative methods. To do so, two domestic media (the website of IRI News Network and Press TV) as representatives of the discourse of the Islamic Republic and two foreign media (the website of the Voice of America Persian News Network and English BBC) as representatives of the Western side in the period from the American exit from the JCPOA agreement to the final step by Iran in reducing its nuclear commitments. The data were analyzed by utilizing the theoretical principles of the critical discourse and the theoretical framework of Halliday in functional linguistics. The results of the linguistic study of the news titles in these media show that each discourse tries to blame the other side for the failure of JCPOA. This ideological approach is confirmed by a linguistic analysis of the news titles of the rival discourses. Moreover, on behalf of their relevant discourses, these media try to highlight their positive measures and attribute plausible features to their own discourse. In this way, they highlight certain acts and actors to marginalize others, and sometimes they give directions to their audiences with partial or biased information.

Keywords: ideological representation, transitory system, JCPOA, News Network, Press TV, Voice of America, BBC.

¹ PhD student, Linguistics, Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran.

² Associate professor, Department of Linguistics, Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran (corresponding author).

³ Professor, Department of Linguistics, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

⁴ Professor, Department of Linguistics, Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran.

بازنمایی‌های ایدئولوژیک در رسانه:

بررسی بازتاب تحولات برجام در رسانه‌ها بعد از خروج آمریکا

لغایت گام نهایی ایران در کاهش تعهدات^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۱۱

تاریخ تأیید: ۱۴۰۰/۱۲/۱۲

۲ علی مالمیر

۳ حیات عامری

۴ محمد دبیرمقدم

۵ فردوس آقاگلزاده

هدف پژوهش حاضر تبیین بازنمایی‌های ایدئولوژیک و جهت‌دار تحولات سیاسی در رسانه‌های خبری منتخب است. پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی و با ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی به تحلیل داده‌ها پرداخته‌است. بدین منظور عناوین برگزیده دو رسانه داخلی (وبسایت شبکه خبر و شبکه پرس تی‌وی) به نمایندگی از گفتمان جمهوری اسلامی و دو رسانه خارجی (وبسایت صدای آمریکا بخش فارسی و بی‌بی‌سی بخش انگلیسی) به نمایندگی از گفتمان طرف غربی در بازه زمانی خروج آمریکا از توافق، لغایت گام نهایی ایران در کاهش تعهدات هسته‌ای بررسی شد. داده‌های موردنظر با استفاده از مبانی نظری گفتمان انتقادی و چارچوب نظری هلیدی در زبان‌شناسی نقش‌گرا تحلیل شدند. نتایج حاصل از بررسی زبان‌شناختی عناوین خبری در این رسانه‌ها نشان می‌دهد که هریک از

۱. مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری علی مالمیر با عنوان *بازنمایی‌های ایدئولوژیک و تحلیل نظام آغازگر - پایان‌بخش در گفتمان سیاسی مربوط به موضوع برجام: رویکرد نقش‌گرای نظام‌مند*، ارائه شده در گروه زبان‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس است.

۲. دانشجوی دکتری زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (alimalmirm@yahoo.com).

۳. دانشیار، گروه زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (نویسنده مسئول). (h.ameri@modares.ac.ir).

۴. استاد، گروه زبان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (mdabirmoghaddam@gmail.com).

۵. استاد، گروه زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (ferdows@yaho.com).

گفتمان‌ها در تلاش هستند که مسئولیت شکست برجام را متوجه گفتمان رقیب سازند. تحلیل زبانی عناوین خبری رسانه‌های گفتمان‌های رقیب مؤید این رویکرد ایدئولوژیک است. هم‌چنین رسانه‌ها به نمایندگی از طرف گفتمان خودی در تلاش هستند که با برجسته‌ساختن اقدامات مثبت خود و انتساب ویژگی‌های مقبول به گفتمان متبوع خویش، تصویری مثبت از خود ارائه نمایند. آن‌ها در این مسیر با برجسته‌سازی برخی کنش‌ها و کنشگران، برخی دیگر را به حاشیه می‌رانند و گاه با ارائه اطلاعات ناقص و جهت‌دار به ذهن مخاطب جهت می‌دهند.

کلیدواژه‌ها: بازنمایی ایدئولوژیک، نظام گذرانی، برجام، شبکه خبر، شبکه پرس‌تی‌وی، صدای آمریکا، شبکه خبری بی‌بی‌سی.

۱- مقدمه

در دنیای امروز اهمیت و نقش رسانه در شکل‌گیری و بازتاب تحولات سیاسی - اجتماعی بر کسی پوشیده نیست. یکی از مظاهر اصلی جنگ نرم در مناسبات بین کشورها، قدرت آن‌ها در شکل‌دهی افکار عمومی له یا علیه موضوع و تصمیم‌هایی است که در عرصه قدرت گرفته می‌شود. پرونده فعالیت هسته‌ای ایران یکی از موضوع‌های مهم در عرصه سیاست منطقه‌ای و بین‌المللی در دهه اخیر به‌شمار می‌رود که تأثیرات مهمی در زمینه اجتماعی و اقتصادی داشته‌است؛ لذا رسانه‌های داخلی و خارجی با توجه به اهمیت موضوع، تحولات پیرامون آن را با دقت دنبال می‌کنند.

رسانه‌های خبری با توجه به خاستگاه و گفتمانی که آن را نمایندگی می‌کنند، تنها به انعکاس واقعیات و تحولات سیاسی اکتفا نمی‌کنند، بلکه در خلال ارائه گزارش وقایع، سعی می‌کنند با ایجاد هم‌دلی در مخاطب، داوری مخاطب را به سمت‌وسوی گفتمان خودی و علیه گفتمان رقیب هدایت نمایند. به باور نگارندگان، یکی از راه‌های آگاهی‌بخشیدن به مخاطب، آشکارسازی رقابت و نزاع گفتمان‌های رقیب در ساختن معنا و تثبیت آن است؛ موضوعی که گرچه اهمیت بالایی در سرنوشت احاد افراد جامعه دارد، اما مخاطب عام این رسانه‌ها عموماً بدان بی‌توجه است.

یکی از راه‌های آگاهی‌بخشی به مخاطب و جلب توجه او به بازنمایی‌های جهت‌دار و ایدئولوژیک وقایع در رسانه‌های خبری، آشنا‌ساختن او با تکنیک‌هایی است که توسط گردانندگان این خبرگزاری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. بی‌شک ابزار زبان به دلیل کارکرد

منحصربه‌فرد آن، در بازنمایی امور جهان جایگاه ویژه‌ای دارد. به‌همین منظور در این پژوهش سعی شد تا با تمرکز بر شیوه‌های متفاوت کاربرد عناصر زبانی و تفاوت‌هایی که متعاقب آن در معنا ایجاد می‌شود، توجه خواننده به اهمیت و نقش زبان در شکل‌گیری معنا جلب شود. از این‌رو در پژوهش حاضر بازتاب تحولات برجام (برنامه جامع اقدام مشترک) در رسانه‌های خبری منتخب از زمان خروج یک‌طرفه آمریکا از توافق، لغایت گام نهایی ایران در کاهش تعهدات هسته‌ای مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته‌است. تلاش مقاله برای نشان‌دادن این است که چگونه گفتمان‌های رقیب با استفاده از زبان، تصویرهای متفاوتی از متنی واحد ارائه می‌کنند و هر کدام به وقایع دنیای خارج از چه زاویه‌ای می‌نگرند و چگونه ذهن مخاطب را به سمت معنای موردنظر خود متمایل می‌سازند.

هدف اساسی این پژوهش نشان‌دادن این است که چگونه تفاوت‌های به‌ظاهر کم‌اهمیت و ناچیز در کاربرد واژه‌های زبان به بازنمایی‌های ایدئولوژیک^۱ و جهت‌دار وقایع سیاسی در رسانه‌های جمعی منجر می‌شود. این که چگونه گفتمان^۲‌های رقیب در بازنمایی تحولات اجتماعی و سیاسی با استفاده از ابزارهای زبانی، به خلق جهان، از نگاه خود، می‌پردازند.

۲- مبانی نظری

به باور فاولر و همکاران^۳، زبانی که به کار می‌بریم، تجسم‌بخش دیدگاه خاص ما نسبت به وقایع است (۱۹۷۹، ص. ۱). به بیان دیگر ما انسان‌ها با استفاده از ابزار زبان قادر به ترسیم تصویر ذهنی رویدادها هستیم. در این تصویرسازی ذهنی، با برجسته‌نمودن بخش‌هایی از وقایع، که از منظر ما اهمیت بیشتری دارد، بخش‌های کم‌اهمیت (از نظر ما) به حاشیه رانده می‌شود.

پیش‌فرض اساسی پژوهش حاضر این است که دانش ما بازتاب واقعیت نیست، چون این آگاهی خود برساخته گفتمان‌ها است. حال این پرسش اساسی مطرح می‌شود که گفتمان‌ها چگونه و از چه راهی این دانش (معنا) را در ذهن مخاطب شکل می‌دهند؟ یکی

1. Ideological representation
2. discourse
3. Fowler, R.

از راه‌های شکل بخشیدن به معنا، کاربرد ایدئولوژیک زبان است. زبان ابزار بازنمایی واقعیت است و این بازنمایی از واقعیت را می‌تواند به شیوه‌های گوناگونی انجام دهد. نظام زبانی‌ای که از طریق آن تجربیات خود را در قالب نظم زبانی منعکس می‌کنیم، نظام گذرائی^۱ است. به عبارت دیگر ما نه تنها از مجرای زبان قادریم تصویر ذهنی خود از وقایع را با دیگران به اشتراک بگذاریم، بلکه می‌توانیم این کار را به شیوه‌ای انجام دهیم که بر نوع برداشت مخاطب ما از آن واقعه تأثیر بگذارد و این معنای کاربرد ایدئولوژیک زبان است. در زبان، ما با الگوهای نظام‌مند انتخاب‌ها سروکار داریم که در قالب نظام گذرائی منعکس می‌شوند. سلطانی بهترین راه برای تحلیل بند را استفاده از نظام گذرائی می‌داند؛ زیرا وی نظام گذرائی را اساساً سازوکار برجسته‌سازی و حاشیه‌رانی می‌داند (سلطانی، ۱۳۹۶، ص. ۱۱۷). وی به نقل از هاپر^۲ و تامپسون^۳ (۱۹۸۰) می‌گوید: شیوه نگرش هلیدی^۴ به گونه‌ای است که نه تنها نظام گذرائی را ابزار بیان واقعیت می‌داند، بلکه این شیوه نگرش به ما می‌گوید که نظام گذرائی، بازنمایی از حقیقت را می‌تواند به روش‌های مختلفی انجام دهد و بر نوع برداشت ما از واقعیت تأثیر بگذارد. این شیوه‌های بازنمایی به گونه‌ای عمل می‌کنند که با برجسته‌سازی برخی عناصر، برخی دیگر را به حاشیه می‌برند (سلطانی، ۱۳۹۶، ص. ۱۲۵). عنصر محوری در این عمل، فعل جمله است که در این چارچوب به آن فرایند گفته می‌شود. طبق ادعای دستور نقش‌گرای نظام‌مند، تمامی فعل‌های زبان‌های جهان در قالب شش فرایند طبقه‌بندی می‌شوند که عبارتند از: مادی^۵، ذهنی^۶، رابطه‌ای^۷، بیانی^۸، رفتاری^۹ و وجودی^{۱۰}. الگوی نمونه برای فرایندهای مادی کنش‌ها و وقایع هستند. روابط نمادین تعبیر شده در خودآگاه ما که در قالب نظم زبانی بازنمایی می‌شود، ذیل عنوان فرایند بیانی قابل تعریف است.

1. Transitivity structure
2. Hopper, P. J.
3. Thompson, S. A.
4. Halliday, M. A. K.
5. Material
6. Mental
7. Relational
8. Verbal
9. Behavioral
10. Existential

همچنین تامپسون تحلیل نظام گذرائی را به عنوان سازوکاری برای تبیین الگوهای نظام مند انتخاب در متن مؤثر می‌داند. وی با طرح پرسش‌هایی درخصوص عناصر نظام گذرائی (فرایندها، مشارکان و عناصر حاشیه‌ای) پاسخ به این پرسش‌ها را در آشکارسازی الگوهای انتخاب در نظام گذرائی مفید می‌داند (تامپسون، ۲۰۱۴، ص. ۱۳۲). ازجمله این پرسش‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

(۱) گرایش غالب در به کارگیری فرایندها به نفع کدام فرایندها است؟ چرا؟

(۲) مشارکان اصلی کدام هستند؟

(۳) به مشارکان اصلی در ساختار گذرائی چه نقش‌هایی محول شده است؟

به عقیده تامپسون این چارچوب خصوصاً در شناسایی الگوهای انتخابی متونی با وجوه اشتراکی در موضوع، مخاطب یا زمینه سیاسی، موفق تر است. به زعم وی از آن جا که دستور نقش‌گرای نظام مند^۱ زبان را از منظر انتخاب‌هایش در بافت مورد مطالعه قرار می‌دهد، مقایسه متون به شما کمک می‌کند که دریابید چرا این انتخاب‌ها، و نه انتخاب‌های دیگر، صورت گرفته‌اند (تامپسون، ۲۰۱۴، ص. ۱۳۳).

گفتمان مدیریت اذهان^۲

مدیریت ذهن، شکلی از سوء کاربرد قدرت در عرصه اجتماع، کنترل شناختی ذهن و تعامل گفتمانی است. از لحاظ اجتماعی، مدیریت اذهان با هدف القای معنی به عنوان سلطه نامشروع در خدمت تأیید نابرابری‌های اجتماعی است. از منظر شناختی، مدیریت اذهان ابزار کنترل ذهن از طریق مداخله در فرایند درک و شکل‌گیری انگاره‌های ذهنی جهت‌دار است. از جهت گفتمانی، شامل گفتمان‌های ایدئولوژیک با تأکید بر نقاط مثبت گفتمان خودی و برجسته‌سازی نقاط ضعف گفتمان رقیب است (وندایک، ۲۰۰۶، ص. ۳۵۹). البته گونه‌های مشروع ترغیب افراد، متفاوت از مدیریت ذهن هستند. در روش‌های مشروع، افراد در پذیرش آنچه که به آن‌ها گفته می‌شود، مختارند و نقش فعال‌تری در این زمینه دارند. آنچه که مخاطب را در عمل مدیریت ذهن بیش از هر چیز دیگری در موضع ضعف قرار می‌دهد، دانش ناکافی او در آن زمینه خاص است (وندایک، ۲۰۰۶، ص. ۳۶۱).

1. Systemic functional grammar

2. Manipulative discourse

2. Van Dijk, T

- از جمله راهبردهای مدیریت اذهان می‌توان به این موارد اشاره کرد:
- ۱) تأکید بر مواردی که مخاطب در آن زمینه‌ها دانش کافی ندارد؛
  - ۲) ارائه اطلاعات ناقص و جهت‌دار به منظور هدایت ذهن مخاطب؛
  - ۳) کاربرد راهبرد تعمیم: اشاره به موارد واقعی و سعی در بسط آن به موارد اخیر؛
  - ۴) بازنمایی مثبت گفتمان خودی و بازنمایی منفی گفتمان رقیب؛
  - ۵) اشاره به هنجارها، ارزش‌ها و ایدئولوژی‌های اساسی که نه قابل انکار و نه قابل چشم‌پوشی هستند (وندایک، ۲۰۰۶، ص. ۳۷۵).

۳- روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش، دو رسانه داخلی (شبکه خبر و شبکه پرس‌تی‌وی) به نمایندگی از گفتمان جمهوری اسلامی ایران و دو رسانه خارجی (صدای آمریکا و بی‌بی‌سی) به نمایندگی از گفتمان طرف غربی، مورد بررسی قرار گرفتند. در بازه زمانی مذکور، پیرامون توافق برجام در شش مقطع زمانی (خروج آمریکا از توافق و اقدامات ۵ مرحله‌ای ایران در کاهش تعهدات) تحولات عمده‌ای صورت گرفت. با توجه به جایگاه و اهمیت تیترهای خبری که برای پوشش این تحولات انتخاب شده‌اند، تیترهای منتخب رسانه‌های چهارگانه فوق مورد تحلیل قرار گرفت. رویکرد تحلیل این عناوین خبری ترکیبی از تحلیل کمی و کیفی است. بدین منظور ابتدا با ارائه تحلیلی کمی از بسامد کاربرد انواع فرایندهای زبانی و نقش‌های محول به سوژه‌ها (مشارکان^۲ فرایندها) سعی گردید نقش این عناصر در شکل‌گیری تصویر وقایع موردنظر در ذهن مخاطب، برجسته شود. در ادامه تلاش بر آن بود که تحلیلی کیفی از چگونگی کاربرد فرایندهای برجسته‌سازی^۳ و حاشیه‌رانی^۴ وقایع توسط رسانه‌ها ارائه گردد؛ به همین منظور علاوه بر تأکید بر نقش واژه‌های زبان در برجسته‌ساختن و یا به حاشیه‌راندن وقایع، بر جنبه‌های دیگری نظیر نقص دانش مخاطب و عدم اشراف او و همچنین نقش عناصر زبانی در شکل‌بخشیدن به تصاویر مثبت و منفی اقدام‌ها و کنش‌های هریک از گفتمان‌ها تأکید شده‌است.

1. process
2. participant
3. Foregrounding
4. backgrounding

۴- یافته‌های پژوهش

داده‌هایی که در این بخش مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرند، بازتاب اخبار تحولات پرونده هسته‌ای از تاریخ خروج آمریکا از توافق هسته‌ای (۱۸ اردیبهشت سال ۱۳۹۷) لغایت تاریخ اقدام ایران در کاستن از تعهدات برجامی در گام پنجم (۱۵ دی‌ماه ۱۳۹۸) در رسانه‌های داخلی شبکه خبر و شبکه تلویزیونی پرس‌تی‌وی و رسانه‌های خارجی وبسایت شبکه تلویزیونی صدای آمریکا و وبسایت تلویزیون بی‌بی‌سی انگلیسی می‌باشد.

۴-۱) تحلیل نظام گذرانی

در این بخش سعی خواهد شد تأثیرات گفتمان‌های رقیب (گفتمان جمهوری اسلامی در برابر گفتمان طرف دیگر مذاکره یعنی ۶ قدرت جهانی) بر ساختار درونی بند مورد بررسی قرار گیرد؛ این که چگونه گفتمان‌های سیاسی به‌واسطه سوژه‌ها در قالب نظام گذرانی به بازنمایی جهان از زوایای خاص می‌پردازند و بدین شکل با بازنمایی نظام معنایی خود، گفتمان و نظام معنایی رقیب را به چالش می‌کشند. هلیدی از نظام گذرایی در قالب فرانش تجربی برای تحلیل بند استفاده می‌کند. بدین ترتیب با پرداختن به تحلیل نظام گذرانی در درون بندها درصدد آن هستیم که چگونه گفتمان‌ها با بازنمایی جهان به شیوه خاص خود، در تلاشند تا نظام معنایی خود را غالب نمایند.

۴-۱-۱) شبکه خبر

- هم‌زمان با اعلام خروج آمریکا از توافق بین‌المللی برجام، کشورها و شخصیت‌های مطرح جهان اقدام این کشور را محکوم کردند (خروج آمریکا از برجام، ۱۹ اردیبهشت ۹۷).
- سران انگلیس، آلمان و فرانسه در واکنش به تصمیم رئیس‌جمهور آمریکا مبنی بر خروج این کشور از برجام، اعلام کردند به توافق هسته‌ای پایبند خواهند ماند (۱۹ اردیبهشت ۹۷).

- تصمیم ایران در خصوص کاهش برخی تعهدات برجامی به‌علت بی‌عملی اروپایی‌ها در تأمین منافع ایران، بلافاصله بازتاب داشت (گام اول ایران در کاهش تعهدات برجامی، ۱۸ اردیبهشت ۹۸).

- وزیر امور خارجه ایران در پیامی توثیتری اعلام کرد: اتحادیه اروپا به‌جای درخواست از ایران برای پایبندی یک‌جانبه به برجام، به تعهدات خود عمل کند (۱۹ اردیبهشت ۹۸).
- اقدام مقتدرانه جمهوری اسلامی ایران در اجرای گام دوم کاهش تعهدات هسته‌ای

بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های بین‌المللی یافت و برخی رسانه‌های غربی با تحریف واقعیت تلاش کردند این اقدام را نقض برجام جلوه دهند (گام دوم ایران در کاهش تعهدات برجامی، ۱۶ تیر ۹۸).

- تعلل طرف حساب اروپایی از اجرای ۱۱ تعهد برجام پس از خروج آمریکا، کار را به گام سوم کشاند (گام سوم ایران در کاهش تعهدات برجامی، ۱۶ شهریور ۹۸).

- وزیر خارجه روسیه در کنفرانس خبری مشترک خود با همتای یونانی‌اش در مسکو تأکید کرد که ایران پروتکل الحاقی توافقات پادمانی آژانس را نقض نکرده‌است (گام چهارم ایران در کاهش تعهدات برجامی، ۱۵ آبان ۹۸).

- جمهوری اسلامی ایران دیگر با هیچ محدودیتی در حوزه عملیاتی (شامل ظرفیت غنی‌سازی، درصد غنی‌سازی، میزان مواد غنی‌شده و تحقیق و توسعه) مواجه نیست (گام پنجم ایران در کاهش تعهدات برجامی، ۱۵ دی ۹۸).

هشت تیتیر خبری فوق از نحوه انعکاس اخبار تحولات پیرامون توافق هسته‌ای در وبسایت شبکه خبر رسانه ملی ایران انتخاب شده‌است. بازه زمانی این تحولات از تاریخ خروج آمریکا از توافق هسته‌ای لغایت گام پنجم ایران در کاهش تعهدات مربوط به توافق هسته‌ای است. جدول شماره ۱ بسامد کاربرد هریک از فرایندها را نشان می‌دهد.

فرایندها	مادی	بیانی	سایر فرایندها
درصد کاربرد	۵۴٪	۳۱٪	۱۵٪

جدول ۱: فرایندهای به‌کارگرفته‌شده در عناوین خبری شبکه خبر رسانه ملی ایران

بررسی داده‌های جدول شماره ۱ نشانگر این واقعیت است که شبکه خبر در انعکاس اخبار پیرامون تحولات پرونده هسته‌ای از دو فرایند مادی (۵۴٪) و بیانی (۳۱٪) استفاده کرده‌است. اطلاعات این جدول به ما می‌گوید که تمایل برای به‌کاربردن فرایندهای مادی و ملموس بیشتر است. دلیل این امر را می‌توان در این واقعیت جست که مادی‌سازی بازنمایی جهان منجر به باورکردنی‌تر شدن آن می‌شود و این دقیقاً همان چیزی است که گفتمان‌ها برای تأثیرگذاری بر ذهن مخاطب به‌دنبال آن هستند.

در دو سوی مناقشه اتمی، ایران و طرف‌های مذاکره در توافق هسته‌ای (۶ قدرت جهانی حاضر در مذاکرات برجام) مشارکان واقعی هستند. برای تحلیل چگونگی به‌کارگیری

مشارکان در بازنمایی جهان و وقایع ازسوی رسانه و نقش‌ها و نسبت‌های آنان، اطلاعات جدول ۲ به ما کمک خواهد کرد.

نقش‌های گذرائی	کنشگر	گوینده	سایر نقش‌ها
			مشارکان
ایران	٪۲۹	٪۲۵	٪۱۰۰
طرف‌های مذاکره در برجام	٪۵۸	٪۷۵	٪۰
سایر مشارکان	٪۱۳	٪۰	٪۰

جدول ۲: مشارکان اصلی و نقش آن‌ها در ساخت گذرائی

جدول ۲ میزان کاربرد مشارکان موردنظر ما یعنی «ایران» و «طرف‌های مذاکره در برجام» را در نقش‌های مختلف به نمایش می‌گذارد. همان‌گونه که از این جدول برمی‌آید، مشارک «طرف‌های مذاکره در برجام» در ٪۵۸ موارد در نقش کنشگر ظاهر شده‌است؛ این نسبت دو برابر میزان کاربرد مشارک «ایران» در جایگاه کنشگری است. نگاهی به وقایع تحت پوشش این اخبار نشان می‌دهد که در وهله نخست، خروج آمریکا از توافق هسته‌ای و متعاقب آن اقدامات پنج مرحله‌ای ایران در واکنش به این کنش آمریکا بوده‌است. انتظار منطقی این بود از آنجایی که مشارک «ایران» در اکثر این تحولات، مشارک فعال و تأثیرگذاری بود که اقداماتی را انجام داده‌است، بیش از مشارک دیگر (طرف‌های مذاکره در برجام) در نقش کنشگر ظاهر شود، اما عملاً می‌بینیم که رسانه در بازتاب خبر تحولات مذکور سعی نموده‌است تا این موضوع را به حاشیه ببرد.

۴-۱-۲) صدای آمریکا (بخش فارسی)

- آمریکا از توافق هسته‌ای ایران خارج می‌شود (خروج آمریکا از برجام، ۱۸ اردیبهشت ۹۷).
- اتحاد علیه ایران هسته‌ای: تصمیم پرزیدنت ترامپ برای خروج از برجام شجاعانه بود (خروج آمریکا از برجام، ۱۹ اردیبهشت ۹۷).
- جمهوری اسلامی بخشی از تعهدات خود به برجام را متوقف کرد (گام اول ایران در کاهش تعهدات برجامی، ۱۸ اردیبهشت ۹۸).

- دستیار ویژه رئیس جمهوری آمریکا: ایران به دنبال باج‌خواهی از اروپا است (۱۹ اردیبهشت ۹۸).

- رئیس‌جمهور فرانسه نقض توافق هسته‌ای از سوی ایران را محکوم کرد (گام دوم ایران در کاهش تعهدات هسته‌ای، ۱۶ تیر ۹۸).

- ملت‌های متمدن اقدامات قاطعی را برای متوقف کردن اخاذی اتمی ایران انجام خواهند داد (گام سوم ایران در کاهش تعهدات هسته‌ای، ۱۵ شهریور ۹۸).

- اتحادیه اروپا: کاهش تعهدات ایران، برجام را به خطر می‌اندازد (گام چهارم ایران در کاهش تعهدات هسته‌ای، ۱۴ آبان ۹۸).

- ایران گام پنجم را برداشت، تهران دیگر از محدودیت‌های توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ پیروی نخواهد کرد (گام پنجم ایران در کاهش تعهدات هسته‌ای، ۱۶ دی ۹۸).

هشت تیتیر خبری فوق از وبسایت بخش فارسی صدای آمریکا انتخاب شده‌است. در این‌جا نیز فرایندها به شکل برجسته مشخص شده‌اند. جدول شماره ۳ میزان کاربرد هر یک از فرایندها را نشان می‌دهد.

فرایندها	مادی	بیانی	سایر فرایندها
درصد کاربرد	۶۶٪	۲۵٪	۹٪

جدول ۳: فرایندهای به کارگرفته شده در عناوین خبری بخش فارسی صدای آمریکا

در این‌جا به بررسی این موضوع می‌پردازیم که دو مشارک اصلی موردنظر، یعنی «ایران» و «دیگر طرف‌های مذاکره در توافق برجام»، در ساخت گذرانی بندها در چه نقش‌هایی ظاهر شده‌اند.

نقش‌های گذرانی	کنشگر	گوینده	سایر نقش‌ها
ایران	۶۳٪	۰٪	۰٪
طرف‌های مذاکره در برجام	۲۵٪	۶۶٪	۱۰۰٪
سایر مشارکان	۱۲٪	۳۴٪	۰٪

جدول ۴: مشارکان اصلی و نقش آن‌ها در ساخت گذرانی

جدول شماره ۴ میزان کاربرد مشارکان موردنظر ما یعنی «ایران» و «طرف‌های مذاکره در برجام» را در نقش‌های مختلف به نمایش می‌گذارد. رویکرد رسانه «صدای آمریکا» در پوشش اخبار تحولات پرونده هسته‌ای قابل توجه است. رسانه مذکور در پوشش تحولات پرونده هسته‌ای و در کاربرد بندهای مادی، ۶۳٪ از مجموع نقش‌های کنشگری را به مشارک «ایران» سپرده است و در ۲۵٪ موارد این نقش را به مشارک اصلی دیگر (طرف‌های مذاکره در برجام) و در ۱۲٪ موارد نیز نقش کنشگری را به مشارکان دیگر واگذار کرده است. مقایسه رویکرد این رسانه با رویکرد شبکه خبر تلویزیون ایران در پوشش تحولات هسته‌ای مبین این واقعیت است که هرکدام از طرفین در تلاش هستند که طرف دیگر را مقصر شکست این توافق نشان دهند.

همان‌طور که می‌دانیم متعاقب خروج آمریکا از توافق هسته‌ای و اقدامات پنج مرحله‌ای ایران در کاهش تعهدات برجامی، هریک از طرفین قصد داشتند طرف مقابل را مسئول وضع موجود نشان دهند؛ این تلاش در شکل‌گیری ساختار درونی بند خود را این‌گونه در معرض دید قرار داده است: از یک سو رسانه «شبکه خبر تلویزیون ایران» به نمایندگی از گفتمان جمهوری اسلامی ایران، در تلاش است که «طرف غیرایرانی» را در جایگاه کنشگری، به عنوان جایگاه تعیین‌کننده، قرار دهد و از سوی دیگر رسانه «صدای آمریکا» به نمایندگی از گفتمان طرف غربی، در پی آن است تا مشارک «ایران» را در جایگاه تعیین‌کننده کنشگری قرار دهد.

۴-۱-۳ پرس‌تی‌وی

-Trump announces withdrawal from Iran nuclear deal.

(۱۸ اردیبهشت ۹۷، خروج آمریکا از برجام)

-Trump's decision to quit Iran nuclear deal is misguided Obama says (۱۸ اردیبهشت ۹۷).

A senior Iranian diplomat says the Islamic Republic has put a "step-by-step" withdrawal from the 2015 nuclear deal, known as the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA), on the agenda (گام اول ایران در کاهش تعهدات، ۱۸ اردیبهشت ۹۸).

-Iran suspends some commitments under 2015 nuclear deal

(گام اول ایران در کاهش تعهدات، ۲۵ اردیبهشت ۹۸).

-British Foreign Minister Jeremy Hunt has falsely accused Iran

of “breaching” the 2015 nuclear deal, further voicing hope that London could still “make this deal work” in the wake of US withdrawal (گام دوم ایران در کاهش تعهدات، ۱۶ تیر ۹۸).

-Iran to further retreat from nuclear deal if Europe takes no action by Thursday (گام سوم ایران در کاهش تعهدات، ۱۲ شهریور ۹۸).

-Iran’s nuclear countermeasures meant to salvage JCPOA: Envoy to UK (گام چهارم ایران در کاهش تعهدات، ۱۵ آبان ۹۸).

-Iran announces decision to take fifth step to scale back JCPOA commitments (گام پنجم ایران در کاهش تعهدات، ۱۵ دی ۹۸).

این هشت تیتیر خبری از وبسایت شبکه تلویزیونی پرس تی وی انتخاب شده است. مقطع زمانی این انتخابها نیز منطبق با تحولات توافق هسته ای از زمان خروج آمریکا از توافق، لغایت گام پنجم ایران در کاهش تعهدات خود ذیل این توافق است. این بار نیز فرایندها به شکل برجسته مشخص شده اند. جدول شماره ۵ میزان کاربرد هر یک از فرایندها را نشان می دهد.

فرایندها	مادی	بیانی	سایر فرایندها
درصد کاربرد	۳۸٪	۴۶٪	۱۶٪

جدول ۵: فرایندهای به کار گرفته شده در عناوین خبری شبکه تلویزیونی پرس تی وی

حال بینیم مشارکان اصلی یعنی ایران و «دیگر طرفهای مذاکره در توافق برجام» به چه میزان در نقشهای تعیین کننده قرار گرفته اند. جدول شماره ۶ به این موضوع می پردازد.

نقشهای گذرائی	کنشگر	گوینده	سایر نقشها
			مشارکان
ایران	۶۰٪	۵۰٪	۵۰٪
طرفهای مذاکره در برجام	۴۰٪	۵۰٪	۵۰٪
سایر مشارکان	۰٪	۰٪	۰٪

جدول ۶: مشارکان اصلی و نقش آنها در ساخت گذرائی

رسانه پرسی‌وی در مقایسه با دو رسانه قبلی (شبکه خبر تلویزیون ایران و صدای آمریکا) رویکردی کمابیش بینابینی در پیش گرفته‌است. گرچه رویکرد این رسانه نیز از جنبه مورد بحث ما، یعنی کاربرد مشارکان اصلی در جایگاه کنشگری، خالی از جانب‌داری نیست، اما این موضع ایدئولوژیک در انعکاس وقایع نسبت به دو رسانه پیشین کمرنگ‌تر است. همان‌گونه که تحلیل داده‌ها در جدول شماره ۶ نشان می‌دهد، در ۶۰٪ موارد این مشارک ایران است که در جایگاه کنشگری قرار دارد و مشارک اصلی دیگر، یعنی طرف غربی، ۴۰٪ موقعیت کنشگری داشته‌است. از آن‌جا که در رویدادهای شش‌گانه تحت پوشش این عناوین خبری، در پنج مورد کنش اصلی و تعیین‌کننده از سوی مشارک ایران بوده‌است، بدیهی به نظر می‌رسد که مشارک ایران در جایگاه کنشگر تعیین‌کننده قرار گیرد.

۴-۱-۴) بی‌بی‌سی (بخش انگلیسی)

-Iran nuclear deal: Trump announces US withdrawal. President Donald Trump said the deal was defective and that maximum sanctions on Iran would be re-imposed (۱۸ اردیبهشت ۹۷). (خروج آمریکا از توافق هسته‌ای، ۱۸ اردیبهشت ۹۷)

-Donald Trump criticizes the "decaying and rotten" deal as Europe fights to keep it alive (۱۹ اردیبهشت ۹۷).

-US President Donald Trump has raised the pressure on Iran on the day Tehran said it was suspending some commitments to a landmark nuclear agreement (۱۸ اردیبهشت ۹۸).

-Iran suspends commitments under 2015 international nuclear deal. Teheran's announcement comes a year after the US abandoned the deal (۱۸ اردیبهشت ۹۸).

-The US has accused Iran of a "crude and transparent attempt to extort payments from the international community" by violating the 2015 nuclear deal. (گام دوم ایران در کاهش تعهدات، ۱۹ تیر ۹۸).

- Iran says it has begun using new advanced centrifuges to enrich uranium - the latest step in reducing its commitment to a 2015 nuclear deal with world powers (گام سوم ایران در کاهش تعهدات، ۱۶ شهریور ۹۸).

-Iran rolls back another nuclear deal commitment

(گام چهارم ایران در کاهش تعهدات، ۱۴ آبان ۹۸).

-The country has announced that it will no longer be bound by any of its restrictions in terms of the numbers or type of centrifuges that can be operated or the level of enrichment of uranium that it can pursue (۱۶ دی ۹۸).

هشت تیترا خبری فوق از وبسایت شبکه خبری بی‌بی‌سی (بخش انگلیسی) انتخاب شده‌است. جدول شماره ۷ میزان کاربرد هر یک از فرایندها را نشان می‌دهد.

فرایندها	مادی	بیانی	سایر فرایندها
درصد کاربرد	۶۰٪	۳۵٪	۵٪

جدول ۷: فرایندهای به کار گرفته شده در عناوین خبری وبسایت شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی (بخش انگلیسی)

در جدول شماره ۸ به جایگاه‌های تعیین‌کنندگی دو مشارک اصلی، جمهوری اسلامی ایران و دیگر طرف‌های مذاکره، از منظر بی‌بی‌سی می‌پردازیم.

نقش‌های گذرائی	کنشگر	گوینده	سایر نقش‌ها
			مشارکان
ایران	۵۸٪	۴۳٪	۰٪
طرف‌های مذاکره در برجام	۲۵٪	۵۷٪	۰٪
سایر مشارکان	۱۷٪	۰٪	۱۰۰٪

جدول ۸: مشارکان اصلی و نقش آن‌ها در ساخت گذرائی

رسانه بی‌بی‌سی (بخش انگلیسی‌زبان) در پوشش تحولات پرونده هسته‌ای و اتفاقی‌های متعاقب برجام تقریباً رویکردی مشابه رویکرد رسانه صدای آمریکا در پیش گرفته‌است. این رسانه در کاربرد بندهای مادی در تیتراهای خبری خود، در ۵۸٪ از موارد مشارک ایران را در جایگاه کنشگری قرار داده‌است؛ در ۲۵٪ موارد طرف غربی و در ۱۷٪ باقیمانده هم مشارکی غیر از این دو را در جایگاه کنشگری در بندهای مادی نشانده‌است.

۲-۴) گفتمان مدیریت اذهان

تحلیل و بررسی تیتراهی برگزیده رسانه‌های چهارگانه شبکه خبر، صدای آمریکا (بخش فارسی)، شبکه پرس تی‌وی و شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی (بخش انگلیسی زبان) حاکی از این واقعیت است که دست‌اندرکاران این رسانه‌های گروهی از راهبردهای وندایک در مدیریت اذهان مخاطب در تنظیم تیتراهی خبری خود استفاده کرده‌اند. همان‌گونه که در بخش مبانی نظری پژوهش اشاره شد، عمده راهبردهای به‌کارگرفته‌شده در این خصوص عبارتند از:

۱) کاربرد راهبرد تعمیم (اشاره به موردی واقعی و سعی در بسط و تعمیم آن به موارد جاری؛

۲) اشاره به مواردی که مخاطب دانش کافی ندارد؛

۳) بازنمایی مثبت گفتمان خودی و بازنمایی منفی گفتمان رقیب؛

۴) ارائه اطلاعات ناقص و جهت‌دار؛

۵) تأکید بر ارزش‌ها و احساسات غیرقابل انکار.

در این‌جا به مواردی از کاربرد راهبردهای فوق در تنظیم خبر توسط رسانه‌های چهارگانه اشاره می‌شود:

۱-۲-۴) وبسایت شبکه خبر: (راهبرد بازنمایی مثبت گفتمان خودی و بازنمایی

منفی گفتمان رقیب)

- اشاره به محکومیت خروج آمریکا از برجام توسط کشورها و شخصیت‌های مطرح

جهان؛

- اشاره به بی‌عملی اروپایی‌ها در تأمین منافع ایران؛

- توصیف عمل ایران در کاهش تعهدات با لفظ اقدام مقتدرانه و توصیف تلاش

رسانه‌های غربی تحت‌عنوان تحریف واقعیت؛

- اشاره به تعلل اروپایی‌ها در انجام تعهدات برجامی؛

- نقل وزیر خارجه روسیه مبنی بر عدم نقض پروتکل الحاقی از سوی ایران؛

تلاش این رسانه در جهت‌دادن به اذهان مخاطب به همین‌جا ختم نمی‌شود و دقت در

عناوین برگزیده، واقعیت‌های دیگری را نیز آشکار می‌سازد. آنچه که بیشتر مورد توجه

قرار می‌گیرد، تلاش این رسانه در ارائه اطلاعات ناقص و جهت‌دار است. موارد زیر شاهد

این مدعا هستند:

- اشاره مبهم به کاهش «برخی تعهدات» توسط ایران در گام اول؛
- اشاره دوباره به کاهش تعهدات هسته‌ای و این که رسانه‌های غربی سعی دارند با تحریف واقعیت آن را نقض برجاس جلوه دهند. توضیح این که به دلیل عدم احاطه مخاطب به مفاد توافق و همچنین ناآگاهی آنان از اقدامات ایران در کاهش تعهدات، داوری در این زمینه را دشوار خواهد کرد؛ بنابراین به‌ناچار از بازی واژه‌ها استفاده می‌شود. واژه‌هایی که از یک‌سو، اقدام ایران را «مقتدرانه» و از سوی دیگر، رفتار طرف مقابل را «تحریف واقعیت» توصیف می‌کنند.

- اشاره مبهم به یازده تعهد بر زمین مانده طرف اروپایی؛
- اشاره به گفته وزیر خارجه روسیه مبنی بر این که ایران پروتکل الحاقی را نقض نکرده است. (مخاطب عام به دلیل عدم آگاهی از مفاد این پروتکل در مقامی نیست که بتواند اقدام ایران را راستی‌آزمایی کند).
۴-۲-۲) و بسایت تلویزیون صدای آمریکا: (راهبرد بازنمایی مثبت گفتمان خودی و بازنمایی منفی گفتمان رقیب)

- توصیف اقدام ترامپ در خروج از برجام با لفظ «شجاعانه»؛
- توصیف اقدام جمهوری اسلامی ایران در کاهش تعهدات با عنوان «باج‌خواهی از اروپا»؛

- اشاره به محکومیت اقدام ایران توسط رئیس‌جمهور فرانسه؛
- توصیف اقدام ایران با لفظ «اخاذی اتمی»؛
- اشاره به نظر اتحادیه اروپا در به خطر انداختن برجام توسط ایران.
تأمل در عناوین برگزیده خبری رسانه صدای آمریکا نشان می‌دهد که این رسانه نیز سعی در ارائه اطلاعات ناقص و جهت‌دار به مخاطب دارد؛
- ارزش‌گذاری اقدامات ایران با عناوین باج‌خواهی و اخاذی اتمی و تلاش در جهت‌دهی به ذهن مخاطب؛

- اشاره به نقض برجام و به خطر افتادن آن متعاقب اقدامات ایران.
۴-۲-۳) رسانه پرس‌تی‌وی: (راهبرد بازنمایی مثبت گفتمان خودی و بازنمایی منفی گفتمان رقیب)

بررسی عناوین برگزیده رسانه پرس‌تی‌وی نشان می‌دهد که این رسانه بیش از هر چیز راهبرد بازنمایی مثبت گفتمان خودی و بازنمایی منفی گفتمان رقیب را مدنظر داشته است:

- اشاره به نقل قولی از اوباما مبنی بر این که خروج ترامپ از توافق با ایران گمراهی بوده است؛

- اشاره به اتهام ناروای وزیر خارجه بریتانیا که ایران را به نقض توافق متهم کرده است؛
- تأکید تلویحی به بی عملی اروپا در انجام تعهدات که منجر به گام سوم ایران می شود.

۴-۲-۴) رسانه بی بی سی (بخش انگلیسی زبان): (راهبرد ارائه اطلاعات ناقص و

جهت دار)

رویکرد حرفه ای رسانه بی بی سی (بخش انگلیسی) در انعکاس تحولات پرونده هسته ای باعث شده است که این رسانه کمتر به سراغ راهبرد بازنمایی مثبت از گفتمان خودی و بازنمایی منفی گفتمان رقیب برود؛ بی بی سی با این حربه تلاش دارد خود را بیرون از گفتمان های رقیب نشان دهد و رسالت خود را خبررسانی در این زمینه معرفی نماید. اما اندکی تأمل در انتخاب های این رسانه خبری حاکی از این واقعیت است که گرچه این شبکه به آشکاری رسانه صدای آمریکا به جانب داری از گفتمان کشورهای غربی نمی پردازد، اما از راهبردهای وندایک در مدیریت اذهان، به ویژه راهبرد ارائه اطلاعات ناقص و جهت دار استفاده می کند:

- به کاربردن توصیف های دونالد ترامپ از توافق هسته ای در عناوین خبری مانند: توافق معیوب، توافق پوسیده و ... ؛

- اشاره چندین باره به کاهش تعهدات هسته ای از سوی ایران؛ (این مورد نمونه بارزی از ارائه اطلاعات جهت دار به مخاطب است. در حالی که بی بی سی در هشت عنوان خبری خود پنج بار به کاهش تعهدات از سوی ایران اشاره می کند، تنها یک مرتبه آن هم در پوشش خبر گام اول ایران به این واقعیت می پردازد که این اقدامات در واکنش به خروج آمریکا از توافق هسته ای بوده است.)

- تأکید بر این نکته که ایالات متحده آمریکا ایران را به نقض برجام متهم کرده است. البته بی بی سی از راهبرد ارائه اطلاعات در زمینه هایی که مخاطب دانش کافی ندارد نیز غافل نمانده است که از آن جمله می توان به مواردی چون «استفاده ایران از سانتریفیوژهای پیشرفته در غنی سازی اورانیوم»، «تأکید بر این که ایران نه در تعداد سانتریفیوژها و نه در سطح غنی سازی از محدودیت های توافق برجام پیروی نخواهد کرد» اشاره داشت.

نتیجه

در این پژوهش با بهره‌گیری از مفاهیم و مبانی نظری رویکرد زبانشناختی دستور نقش‌گرای نظام‌مند و مبانی نظری تحلیل گفتمان انتقادی به بررسی و تحلیل نوع بازتاب اخبار مربوط به تحولات پرونده هسته‌ای متعاقب خروج یکطرفه آمریکا از این توافق و اقدامات متقابل جمهوری اسلامی ایران در دو رسانه داخلی (شبکه خبر و شبکه تلویزیونی پرس تی‌وی) و دو رسانه خارجی (بخش فارسی صدای آمریکا و بخش انگلیسی تلویزیون بی‌بی‌سی) پرداخته شد. نتایج حاصل از بررسی زبانشناختی عناوین خبری در این رسانه‌ها نشان می‌دهد که هر یک از گفتمان‌ها در تلاش هستند که مسوولیت شکست برجام را متوجه گفتمان رقیب سازند. تحلیل زبانی عناوین خبری رسانه‌های این گفتمان‌های رقیب مؤید این رویکرد ایدئولوژیک است.

نتایج حاصل از بررسی داده‌ها در این بخش از منظر کاربرد انواع فرایندها در عناوین خبری برگزیده، نشانگر این واقعیت است که دو فرایند مادی و بیانی بیش از سایر فرایندها در این عناوین خبری به کار گرفته شده‌اند. در همه رسانه‌های مورد بررسی بجز رسانه پرس تی‌وی میزان کاربرد فرایند مادی بیش از کاربرد فرایند بیانی است اما در پرس تی‌وی کاربرد فرایند بیانی بیش از فرایند مادی است. منظر دیگری که در بررسی این عناوین خبری مورد توجه قرار گرفت، کاربرد مشارک ایران و سایر طرف‌های مذاکره در جایگاه کنشگری است. بررسی‌ها در این زمینه نشان می‌دهد که در سه رسانه از چهار رسانه مورد بررسی مشارک ایران بیش از دیگر مشارک (سایر طرف‌های مذاکره) در جایگاه کنشگر به کار رفته است و در این میان تنها رسانه شبکه خبر است که مشارک سایر طرف‌های مذاکره را بیشتر از مشارک ایران در جایگاه کنشگر به کار گرفته است. آنچه که پیش و بیش از هرچیز در این بررسی‌ها روشن گردید، تلاش رسانه در جهت ارائه تصویری مطلوب گفتمان خودی از وقایع بود. گرچه این وقایع در دنیای خارج از زبان، واقعه واحدی هستند اما رسانه‌های خبری با استفاده از امکاناتی که زبان در اختیار آنها قرار می‌دهد، تصویری از آن رویداد به مخاطب عرضه می‌کنند که مطلوب نگاه آن رسانه و به بیان دیگر آن گفتمان باشد.

همچنین رسانه‌ها به نمایندگی از طرف گفتمان خودی در تلاش هستند که با برجسته ساختن اقدامات مثبت و انتساب ویژگی‌های مثبت به گفتمان متبوع خود، تصویری مثبت

از خود ارائه نمایند. آنها در این مسیر برخی کنش‌ها و کنشگران را برجسته ساخته و برخی دیگر را به حاشیه می‌رانند و گاه با ارائه اطلاعات ناقص و جهت‌دار به ذهن مخاطب جهت می‌دهند.

منابع

سلطانی، ا.ع. (۱۳۹۶). قدرت، گفتمان و زبان (سازوکارهای جریان قدرت در جمهوری اسلامی ایران). تهران: نشر نی.

شبکه خبر (۱۳۹۸/۰۸/۱۵). وزیر خارجه روسیه در کنفرانس خبری مشترک خود با همتای یونانی اش در مسکو تاکید کرد که ایران پروتکل الحاقی توافقات پادمانی آژانس را نقض نکرده است. قابل بازیابی در تاریخ ۱۳۹۸/۰۸/۱۵ از: irinn.ir/fa/news/743226/

شبکه خبر (۱۳۹۸/۱۰/۱۵). جمهوری اسلامی ایران دیگر با هیچ محدودیتی در حوزه عملیاتی (شامل ظرفیت غنی سازی، درصد غنی سازی، میزان مواد غنی شده و تحقیق و توسعه) مواجه نیست. قابل بازیابی در تاریخ ۱۳۹۸/۱۰/۱۵ از: irinn.ir/fa/news/758855/

شبکه خبر (۱۳۹۸/۰۴/۱۶). اقدام مقتدرانه جمهوری اسلامی ایران در اجرای گام دوم کاهش تعهدات هسته ای بازتاب گسترده ای در رسانه های بین المللی یافت و برخی رسانه های غربی با تحریف واقعیت تلاش کردند این اقدام را نقض برجام جلوه دهند. قابل بازیابی در تاریخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۶ از: irinn.ir/fa/news/710737/

شبکه خبر (۱۳۹۸/۰۶/۱۶). تعلل طرف حساب اروپایی از اجرای ۱۱ تعهد برجام پس از خروج آمریکا، کار را به گام سوم کشاند. قابل بازیابی در تاریخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۶ از: irinn.ir/fa/news/719044/

شبکه خبر (۱۳۹۷/۰۲/۱۹). سران انگلیس، آلمان و فرانسه در واکنش به تصمیم رئیس جمهور آمریکا مبنی بر خروج این کشور از برجام، اعلام کردند به توافق هسته ای پایبند خواهند ماند. قابل بازیابی در تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۱۹ از: irinn.ir/fa/news/589432/

شبکه خبر (۱۳۹۷/۰۲/۱۹). همزمان با اعلام خروج آمریکا از توافق بین المللی برجام، کشورها و شخصیت های مطرح جهان اقدام این کشور را محکوم کردند. قابل بازیابی در تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۱۹ از: irinn.ir/fa/news/589446/

صدای آمریکا (۱۳۹۷). اتحاد علیه ایران هسته ای: تصمیم پرزیدنت ترامپ برای خروج از برجام شجاعانه بود. بازیابی شده از: <https://ir.voanews.com/a/iran-uani/4386639.html>

صدای آمریکا (۱۳۹۷). آمریکا از توافق هسته ای ایران خارج می شود. بازیابی شده از:

<https://ir.voanews.com/a/us-trump-iran-nuclea-deal-withdrawal/4384910.html>

صدای آمریکا (۱۳۹۸). اتحادیه اروپا: کاهش تعهدات ایران، برجام را به خطر می‌اندازد. بازیابی شده از: <https://ir.voanews.com/a/iran-eu-jcpoa/5153080.html>

صدای آمریکا (۱۳۹۸). ایران گام پنجم را برداشت؛ تهران دیگر از محدودیت‌های توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ پیروی نخواهد کرد. بازیابی شده از:

<https://ir.voanews.com/a/iran nuclear/5232891.html>

صدای آمریکا (۱۳۹۸). جمهوری اسلامی بخشی از تعهدات خود به برجام را متوقف کرد. بازیابی شده از: <https://ir.voanews.com/a/iran-nuclear deal/4908527.html>

صدای آمریکا (۱۳۹۸). دستیار ویژه رئیس جمهوری آمریکا: ایران به دنبال باج‌خواهی از اروپا است. بازیابی شده از:

<https://ir.voanews.com/a/us-iran-fdd-event/4910800.html>

صدای آمریکا (۱۳۹۸). رئیس جمهور فرانسه «نقض توافق هسته‌ای» از سوی ایران را محکوم کرد. بازیابی شده از:

<https://ir.voanews.com/a/iran-france-macron/4989791.html>

صدای آمریکا (۱۳۹۸). ملت‌های متمدن اقدامات قاطعی را برای متوقف کردن اخاذی اتمی ایران انجام خواهند داد. بازیابی شده از:

<https://ir.voanews.com/a/pompeo-iran-nuclear-extortion/5073205.html>
BBC (2018). Donald Trump criticises the "decaying and rotten" deal as Europe fights to keep it alive. Retrieved 2021, March, 15 from:

<https://www.bbc.co.uk/programmes/w172w47d18wywm9>

BBC (2018). Trump announces US withdrawal. Retrieved 2021, March, 15 from:

<https://www.bbc.com/news/av/world-us-canada-44044350>

BBC (2019). Iran has suspended commitments under the 2015 international nuclear deal, a year after it was abandoned by the US. Retrieved 2021, March, 15 from:

<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-48197628>

BBC (2019). Iran says it has begun using new advanced centrifuges to enrich uranium - the latest step in reducing its commitment to a 2015 nuclear deal with world powers. Retrieved 2021, March, 15 from:

<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49619246>

BBC (2019). The US has accused Iran of a "crude and transparent attempt to extort payments from the international community" by violating the 2015 nuclear deal. Retrieved 2021, March, 15 from:

<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-48938854>

BBC (2019). US President Donald Trump has raised the pressure on Iran on the day Tehran said it was suspending some commitments to a landmark nuclear agreement. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-48204646>

BBC (2020). Iran rolls back nuclear deal commitments. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51001167>

BBC (2020). The country has announced that it will no longer be bound by any of its restrictions in terms of the numbers or type of centrifuges that can be operated or the level of enrichment of uranium that it can pursue. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51008661>

Fowler, R., Hodge, B. & Kress, G. (1979). *Language and Control*. London: Routledge Press.

Hopper, P.J. & Thompson, S.A. (1980). Transitivity in Grammar and Discourse. *Language*, 56(2), pp. 251-99.

PRESS TV (2018/05/08). Trump announces withdrawal from Iran nuclear deal. Retrieved 2018, May, 8 from: presstv.com/Detail/2018/05/08/561068/

PRESS TV (2018/05/08). Trump's decision to quit Iran nuclear deal is misguided Obama says. Retrieved 2018, May, 8 from: presstv.com/Detail/2018/05/08/561076/

PRESS TV (2019/05/08). A senior Iranian diplomat says the Islamic Republic has put a "step-by-step" withdrawal from the 2015 nuclear deal, known as the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA), on the agenda. Retrieved 2019, May, 8 from: presstv.com/Detail/2019/05/08/595463/

PRESS TV (2019/05/15). Iran suspends some commitments under 2015 nuclear deal. Retrieved 2019, May, 15 from: presstv.com/Detail/2019/05/15/596015/

PRESS TV (2019/07/07). British Foreign Minister Jeremy Hunt has falsely accused Iran of "breaching" the 2015 nuclear deal, further voicing hope that London could still "make this deal work" in the wake of US withdrawal. Retrieved 2019, July, 07 from: presstv.com/Detail/2019/07/07/600401/

PRESS TV (2019/09/03). Iran to further retreat from nuclear deal if Europe takes no action by Thursday. Retrieved 2019, September, 03 from: presstv.com/Detail/2019/09/03/605269/

PRESS TV (2019/11/06). Iran's nuclear countermeasures meant to salvage JCPOA: Envoy to UK. Retrieved 2019, November, 06 from: presstv.com/Detail/2019/11/06/605269/

PRESS TV (2020/01/05). Iran announces decision to take fifth step to

scale back JCPOA commitments. Retrieved 2019, January, 05 from:
presstv.com/Detail/2020/01/05/615457/
presstv.com/Detail/2019/11/06/610501/
Thompson, G. (2014). *Introducing Functional Grammar*. 3rd ed. New York: Routledge Press.
Van Dijk, T.A. (2006). Discourse and Manipulation. *Discourse and Society*, 17(2), pp. 359-383.

References

- BBC (2018). Donald Trump criticises the "decaying and rotten" deal as Europe fights to keep it alive. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.co.uk/programmes/w172w47d18wywm9>
- BBC (2018). Trump announces US withdrawal. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/av/world-us-canada-44044350>
- BBC (2019). Iran has suspended commitments under the 2015 international nuclear deal, a year after it was abandoned by the US. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-48197628>
- BBC (2019). Iran says it has begun using new advanced centrifuges to enrich uranium - the latest step in reducing its commitment to a 2015 nuclear deal with world powers. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49619246>
- BBC (2019). The US has accused Iran of a "crude and transparent attempt to extort payments from the international community" by violating the 2015 nuclear deal. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-48938854>
- BBC (2019). US President Donald Trump has raised the pressure on Iran on the day Tehran said it was suspending some commitments to a landmark nuclear agreement. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-48204646>
- BBC (2020). Iran rolls back nuclear deal commitments. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51001167>
- BBC (2020). The country has announced that it will no longer be bound by any of its restrictions in terms of the numbers or type of centrifuges that can be operated or the level of enrichment of uranium that it can pursue. Retrieved 2021, March, 15 from: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51008661>
- Fowler, R., Hodge, B. & Kress, G. (1979). *Language and Control*. London: Routledge Press.
- Hopper, P.J. & Thompson, S.A. (1980). Transitivity in Grammar and Discourse. *Language*, 56(2), pp. 251-99.
- Soltani, A. A. (2017). *Power, discourse, and language (mechanisms of the flow of power in the Islamic Republic of Iran)*. Tehran: Ney. [In Persian]
- Thompson, G. (2014). *Introducing Functional Grammar*. 3rd ed. New York: Routledge Press.

Van Dijk, T.A. (2006). Discourse and Manipulation. *Discourse and Society*,17(2), pp. 359-383.

Voice of America (2018). America exits Iran nuke deal. Retrieved from: <https://ir.voanews.com/a/us-trump-iran-nuclea-deal-withdrawal/4384910.html>

Voice of America (2018). Consensus against nuclear Iran: President Trump's decision to exist JCPOA was brave. Retrieved from: <https://ir.voanews.com/a/iran-uani/4386639.html>

Voice of America (2019). Civilized nations will take decisive measures to stop Iran's atomic blackmail. Retrieved from: <https://ir.voanews.com/a/pompeo-iran-nuclear-extortion/5073205.html>

Voice of America (2019). EU: reduction of Iran's commitments endangers JCPOA. Retrieved from: <https://ir.voanews.com/a/iran-eu-jcpoa/5153080.html>

Voice of America. (2019). Iran took the fifth step: Tehran will no longer comply with the limitations of the 2015 nuclear agreement. Retrieved from: <https://ir.voanews.com/a/iran-nuclear/5232891.html>

Voice of America. (2019). Special deputy of the US president: Iran seeks to blackmail Europe. Retrieved from: <https://ir.voanews.com/a/us-iran-fdd-event/4910800.html>

Voice of America. (2019). The French president condemned Iran's "violation of the nuclear deal." Retrieved from: <https://ir.voanews.com/a/iran-france-macron/4989791.html>

Voice of America. (2019). The Islamic Republic ceased part of its commitments to JCPOA. Retrieved from: <https://ir.voanews.com/a/iran-nuclear-deal/4908527.html>

